

ELS DARRERS DIES I LA QUARESMA

RITUALS FESTIUS DEL TRADICIONARI DE MALLORCA

PROPOSTA EDUCATIVA adreçada a grups a partir de 1r de Primària

De l'18 de febrer al 6 de març

El cicle de les festes del solstici d'hivern s'inicia al Nadal, continua amb Sant Antoni i culmina amb la celebració del Carnestoltes, aquest últim període és conegut popularment com els Darrers Dies.

**Tradicionari
de Mallorca**

Basat en el calendari
folklòric de Rafel Ginard

Tradicionalment, el Carnestoltes a Mallorca ha comprès un ritual més extens que les disfresses per lluir a les rues a les quals estam avesats avui en dia. En oposició a la Quaresma cristiana, el cicle que el segueix i que representa la privació dels plaers i l'abstinència de la carn, els Darrers Dies perllonguen i accentuen el bullici dels rituals festius precedents. Com a ressò minvant d'algunes festivitats de l'Antiguitat, s'estableixen la llibertat i la permissivitat per capgirar l'ordre establert i les dualitats que esquematitzen la nostra societat. Durant els Darrers Dies s'esdevé un ritual alliberador i catàrtic dels impulsos i les emocions amb l'objectiu de reduir les temptacions durant la Quaresma i transportar-nos, així, purificats en cos i ànima a la Pasqua.

A continuació us presentam una sèrie d'activitats amb l'objectiu de donar a conèixer als infants totes les pràctiques rituals que caracteritzen o caracteritzaven els Darrers Dies i la Quaresma a la nostra illa.

[1] El calendari festiu tradicional

- Presentació d'“Els Darrers Dies i la Quaresma”

Com s'organitza el calendari festiu tradicional de Mallorca? Els cicles oposats dels Darrers Dies i la Quaresma hi tenen un paper fonamental. Coneixerem els elements que conformen ambdues tradicions i descobrirem les diferents maneres com s'han viscut i es viuen els dos períodes.

[2] Personatges

- Personatges retallables

El Carnestoltes i la Jaia Corema són els personatges representatius d'aquests cicles oposats. A Mallorca l'esperit carnavalesc es manifesta en diferents *homes de bulto*. Siguin del bàndol que siguin, el temps corre en la seva contra i acabaran desapareixent. Voleu saber com, per què i posar-ho en pràctica vosaltres mateixos?

[3] Elements: disfresses i màscares

- “Voleu fresses?”, “Estau de fresses?”, “Anau de fresses?”

Els complements i les disfresses fetes als quals estam avesats avui en dia, abans just estaven a l'abast de les classes benestants. Les classes populars havien d'improvisar els seus vestits amb elements casolans, aquest fet, que propiciava l'aparició de divertits complements i disfresses, de mica en mica han anat desapareixent. Cadascú portarà un element de

casa seva (paper de diari, teles, tubs de paper...) i entre tots omplirem un gran bagul a partir del qual haurem de crear la nostra disfressa.

- Màscares

Es proposa que tots els cursos completin la seva disfressa amb una màscara. Aquest element propiciava l'anonimat i la impunitat per "donar broma". La privació del rostre demana, però, un doble esforç per comunicar-se únicament amb el cos. Per aquest motiu als cursos de 2n i 3r cicle, abans d'iniciar la decoració, treballarem l'expressivitat corporal a partir del joc i la màscara neutra.

[4] Rituals col·lectius

- Ball de màscara

Una vegada tinguem la nostra disfressa, reviurem un ball de màscara com els que se celebraven abans per Carnestoltes, en els quals eren habituals els jocs d'intriga i festeig. Aprendrem alguns balls de grup que se solien dansar.

- Ximbombada

Una vegada contagiats de l'esperit carnavalesc, capgirarem l'ordre jeràrquic de l'aula amb gloses burlesques. Hi celebrarem una ximbombada en la qual, ajudats del *Cançoner 2.0*, ens iniciarem en l'art de glosar tot jugant. Compartirem les nostres gloses i animarem l'ambient amb ximbombes i xorracs!

Tria'n el format

Aquesta proposta presenta diverses activitats que són combinables i adaptables als diferents nivells de l'educació primària.

[a] Infants de 1r cicle

- Durada: 1h 15min

- Activitats:

- Presentació d'"Els Darrers Dies i la Quaresma (15 min)
- Personatges retallables (15 min)
- Disfresses casolanes i màscares (30 min)
- Ball de màscara (15 min)

[b] Infants de 2n cicle

- Durada: 1h 15min

- Activitats:

- Presentació d'"Els Darrers Dies i la Quaresma (15 min)
- Personatges retallables (10 min)
- Voleu fresses?", "Estau de fresses?", "Anau de fresses?" (10 min)
- Màscares (25 min)
- Ball de màscara (15 min)

[c] Infants de 3r cicle

-Durada: 1h 30min

- Activitats:

- Presentació d'"Els Darrers Dies i la Quaresma (15 min)
- Personatges retallables (10 min)
- Voleu fresses?", "Estau de fresses?", "Anau de fresses?" (10 min)
- Màscares (25min)
- Ximbombada (30 min)

Com concertar l'activitat

Proposta idònia per realitzar a l'aula, adreçada a grups de 1r a 6è de Primària.

Característiques de l'activitat i condicions de contractació:

- Durada de l'activitat : 1.15h/1.30h (cal afegir les pauses de berenar o descans que es vulguin intercalar)
- Preu de l'activitat: gratuïta
- Aforament: grup classe
- Nombre de sessions: Cada centre pot sol·licitar un màxim de 5 sessions
- Disponibilitat de l'activitat: de l'11 de febrer al 6 de març

REQUERIMENTS:

- Materials casolans i/o reciclables (teles, tubs de cartró, papers de colors, taps de plàstics....). Cada nin n'ha de dur, almenys, un.
- Altaveus i ordinador a l'aula
- Opcional: els alumnes de 3r cicle que tenguin una ximbomba o xorrac el poden aportar.

PER A MÉS INFORMACIÓ I RESERVES: info@mallorcaliteraria.cat

També podreu descobrir més sobre el Tradicionari de Mallorca visitant el web www.tradicionaridemallorca.cat